ר"ש ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים ר"ן פ.

מסורת הש"ס

(א) [עי' תוספות מתוכות עמ'. ד"ה ר' יוסי], (ב) [פט:], (ג) נ"ל ומקנן מפקינן לעיל היכא דליכא עיני נפש בנגלי אין מיפר לה, ד) שיך לע"ב.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואלא דאמרה וד"ה ואהכי הד"א: (ב) ד"ה לי הכי וכו' דנדרה כרמילה ולר' יוסי וכו' לגיוול אדרחיצה ליבא עני נפש: (ג) ד"ה ליתני וכו' ובתנאי שעוכרת טיבת על הנדר ובינון דלי אפסר וכו' עני נפש הומיל וגיוול לא הוי עני נפש לר' יוסי אמאי קנסיג לה בלשון נדרי עני נפש כל"ל ותיכות הוא לה נמחק: (ד) ד"ה אלא לעולם וכו' ומתניתין דהכא בהכי עסקינן וכו' רמילה עלה דליבא אלא גיוול וכו' ליתני מנאי זה אין בו עינוי נפש כיון דקאמר לר' יוסי דגיוול רמילה וכו' בלשון נדר והייגו וכו' לאוקמה נמי בתירוץ זה דאמרה הכי קנס פירות וכו' דשבקה להיות אוקמתא ופיירי בהגלה כל"ל:

פירוש הרא"ש

אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ. וס"ל השתא דרמילה הוי עני ופעם אחת יכולה לרחוץ בהיתר ומאז והלאה תאסר כרמילה לעולם הלכך מפר לה לאחר לרבנן דאמרי לקמן דבעל מפר אע"פ אלא חל הנדר ולר' נתן דאמר מרחץ ומאסר ואח"כ יתיר לה ור' יוסי סבר אפשר דלא חלה ולגיוול לא חיש נפש: **אי הכי ליתני ר' יוסי אומר תנאי אין בו עני נפש.** דהוה בתנאה כדמילת רבי יוסי לא חיש עני נפש כמנאי כיון דבעל אינה עני נפש מני מפר וקאמר ליה ר' יוסי בנדר עני נפש דרמילה לא חשיב עני נפש:

ג) [ולמאי דסמקינן לעיל רבפר לא איבא עני נפש בתנאה אין מקיימין ליה) והות ליה לפיתני תנאי זה אין בו עני נפש דשמעע דלרבנן כיון שיש בתנאי עני נפש ספר בי היכי דלא תנעי אליבא דרבנן למימר דאפ' ליבא בתנאי עני נפש כיון דבנדר איבא עני נפש מצי מפר והא לא שמעינהו דאמרי הכי הלכך הוי ליה לפיתני תנאי זה בו' דשמעע מינה דלא מצי מפר אליבא דרבנן אלא היבא דאיבא בתנאה עני נפש: **אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי [לעולם] אם ארחץ היום.** דהשתא בתנאי דהייגו רמילת היום ליבא עני נפש אלא גיוול דקרי לה מנוולתא כדאמרינן בפרק המדיר (כתובות עח:) כגון דתלינהו לקישוטיה בתשמיש המטה דאמרה הנאת תשמישן עלי אם אתקשט ופרץ לא תתקשט ולא תאסר ומשני מ"ל קרי לה מנוולתא אלמא לר' יוסי אע"ג דקישוט לא הוי דברים שבינו לבינה אלינא דרב היכא דתלינהו בתשמיש המטה בקישוט כיון דמניעת קישוט הוי גיוול מני מפר ה"נ לרבנן כיון דתלינהו לרחיצת עולם דהוי עני נפש כרמילת היום דהוי גיוול דחד יומא לא מני מיפר. ולא אפשר לומר כן דהא בפרק המדיר מוכח מהכא דלר' יוסי לא חשיבא רחיצת עולם עני ופרי דאמרי ליקמן ליקמי כרמילתי מעיקרא בהא לימא ר' יוסי אין אלו נדרי עני נפש אם תרחץ ופרי דלקמן קאמר דשבוטה שלא תרחץ לעולם לא הוי עני נפש לרבי יוסי ואין לפרש דלקמן קאמר שבוטה שלא תרחץ היום דא"כ לרבנן הוי רחיצת היום עני נפש והבדא קושיא לדיבתה ליתני ר' יוסי אומר תנאי זה אין בו עני נפש כי היכי דלא תנעי כמילתיה דרבנן ופרי דקמן דר' יוסי אחר' ר' יוסי סבר דאפילו כרחיצת עולם ליכא עני נפש אלבך גרם ור' יוסי סבר לא שמיה גיוול ואמרינן עולם קאי והכא ר' אליעזר מיישב גירסא הספרים ור' יוסי לא מיבעיא גיוול דחד יומא דלא הוי גיוול אלא אפי' אמרה אם מרחץ היום אפשר לעולם נדר זה אין בו עני נפש ולהכי לא קאמר תנאי זה אין בו עני נפש:

ד) אם לא ארחץ היכי דמי. כאיזה לשון אמרה שאל עלה איסור רחיצה:

ה) אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ. פעם אחת דפעם דאשונה יכולה לרחוץ בהיתר: מיתסרא רחיצה עלה. ועני נפש הוא דמהשתא סבר דרמילה הוי עני נפש דמתחילה ומי דקאמר לא תרחץ מפרש' דמתניתין דתלה רחיצה בפירות דלי לאו הכי לא הוי עני: **לא הרהרין אית לה גיוול.** כלומר עני נפש הוא ור' יוסי סבר אפשר דלא רחיצה כלל גם אם רחיצה פעם אחת ומיתסרא (ובכלל) [וכלל] רחיצה לגיוול דהאי לא חיש דרמילה לא הוי עני: **ולתני הבי רבי יוסי אומר תנאי זה אין בו עני נפש.** כיון שיש עני נפש בקיום התנאי שגם קודם שעברה התנאי היא ממנעת מרחיצה כדי שלא יחול עליה איסור רחיצה הלכך היה לו לחזיר התנאי [ולא הנדר] או לא היה לו לומר לא יפר: **אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ היום.** דלרבנן גם מניעה מלרחוץ היום עני הוא ומיפר: **ור' יוסי גיוול דחד יומא לא שמיה גיוול.** משמע דמניעות יום א' הוא דלא הוי עינוי אבל במניעת [עולם] הוי עינוי ולא יתקן דבפרק המדיר אמרי' מעיה דלר' יוסי אמרי' רחיצה אין בה עינוי ומו דלקמן פריך ממילתא דהכא דר' יוסי אמילתא דלקמן [נוף ליה] לר"ש דאיכא לאר ומאי פריך האמרת רבי יוסי לא אמר אלא כרחיצת יום אחד ואית דגרסי ורבי יוסי לגיוול לא חיש [כלל אפילו היכא] דמיתסרת לעולם ברחיצה לא הוי גיוול דקיים ליה להש"ס דברחיצה ליכא עני לרבי יוסי כלל מדקאמר אין אלו נדרי עינוי נפש משמע שאפי' תענוג בתנאי אין עני נפש בנדר זה כלל והרב ר"ש מתיר נדר ורבי יוסי גיוול דיומיה לא חשיב גיוול. כלומר לא חש הנאת לחזיר גיוול דיומיה לכך לא אמר אין בתנאי עני נפש שאין זה חיוב דבר פשוט הוא אלא גדולה מזאת אמרינן דאין נדר יכול להיות של עני נפש:

ו) **אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי אם ארחץ.** פעם אחת שיאסרו לה לעולם כל הנאת רחיצה כגון בימול ופירכות ופיכה שהן נדרי רחיצה ואף רחיצה עצמה: **ואהכי מיפר דהיכי דעביד כו'.** דקסבר רבנן דרמילה הייגו עני נפש: **ור"י סבר.** אפשר בלא רחיצה ולגיוול דרחיצה לא חיישינן ואהכי קאמר דאין אלו נדרי עני נפש: **אי הכי.** הואיל דאוקמת (ג) נדרה ברחיצה לרבי יוסי דלא חיש לגיוול דרחיצה דליכא עני נפש: **ליתני הכי ר' יוסי אומר תנאי זה אין בו עני נפש.** דהא כל הנדר הזה אינו אלא על תנאי (ג) בתנאי שעוכרת עוכרת על הנדר דאי אפשר בשום ענין להיות בו עני נפש (הואיל) דגיוול הוא לה ולא הוי עני נפש לר' יוסי ואמאי קנסיג לה בלשון עני נפש דקאמר אין אלו נדרי עני נפש מכלל דר' יוסי סבר איכא עני נפש בהאי נדרא בתקנת: **אלא.** לעולם לרבי יוסי רחיצה נמי הוא עני נפש ומתניתין דהכא (ד) בהאי עסקינן כגון דאמרה אם ארחץ היום דהייגו טעמא דרבי יוסי דאמר אין אלו נדרי עני נפש דאפשר דלא אתיא לידי עני נפש דלא רחיצה היום ולא מיתסרא הנאת רחיצה עלה ואיכא אלא גיוול דיומיה דמכאן ואילך רחיצה כל אימת דבעיא. והשתא ליכא למיפרך לר' יוסי ליתני מנאי זה דקאמר לר' יוסי גיוול רחיצה לזמן מרובה הוי נדרי עני נפש ולהכי קתני בלשון הנדר והייגו טעמא דלא פריך הכא כדפרכינן לעיל לר' יוסי דלמא רחיצה היום ומיתסרא הנאת רחיצה עלה דר' יוסי חיש לגיוול מרובה משום דהתם לא אמרה אלא אם ארחץ פתם ואיכא למימר דלמא רחיצה אבל הכא דאמרה היום ותו לא ליכא למימר דלמא רחיצה בתוחו היום. והוא הדין דאפשר לאוקמה נמי דאמרה הכי בתירוץ זה קונס פירות עולם עלי אם ארחץ היום אלא משום דשבקה להיות ואיירי בהנאת רחיצה מוקים זה נמי בהנאת רחיצה:

שנית

מיפר אע"פ שלא חל הנדר ואמאי הא התם אכתי לית לה לא בער עני נפש ולית בה נמי משום דברים שבינו לבינה לא קושיא היא דהתם לאו בדידה קאי להגלל מעני נפש דדלמא מגרש לה בעלה אבל היכא דתליא נדרה ברחיצה לפום מאי דקס"ד ברים קוגיין דרמילה לית בה עני נפש בדידה קאי: **אי הכי ליתני הכי ר' יוסי אומר תנאי זה אין בו משום עני נפש.** פי' הרב ר' יונה דהשתא דתנא אין אלו נדרי עני נפש משמע דמשום שאין הנדר עני נפש לא יפר אבל אי נדרה מידי דאית ביה עני נפש יפר. ולימא דכיון דבתנאה ליכא עני נפש אפי' נדרה בפירות עולם לא יפר וכדאמרינן ברים קוגיין למה לה הפרה לא תרחץ ולא ליתסרו עולם עלה: **אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ היום.** לתנא קמא גיוול דחד יומא שמיה גיוול ומש"ה יפר דהיכי תעביד וכדכתינא לעיל: **ור' יוסי סבר גיוול דחד יומא לא שמיה גיוול.** הלכך לא יפר דמלי מוקמא נפשה חד יומא ברחיצה ותו לא מתסרא בה. וליכא לאקשויי הכא כדמקשינן לעיל אי הכי ליתני ר' יוסי אומר תנאי זה אין בו עני נפש משום דאי הוה תני הכי הוה משמע עני נפש הוא דלא אבל דברים שבינו לבינה הוי דהאי לישנא הכי משמע כדמוכח לקמן [פא.] בהדיא וגיוול דחד יומא לר' יוסי אפילו מדברים שבינו לבינה לא הוי כך פי' הרב ר' יונה ז"ל. וכ"ת אכתי קשיא דכיון דר' יוסי לא פליג אלא לגיוול דחד יומא אבל גיוול דלעולם מודי ביה דהוי עני נפש היכי מ"ר יוסי אין אלו נדרי עני נפש דהא בעיקר הנדר עני נפש יש בו וכדמקשינן ברים שמעתין. מירץ הרב ר' אליעזר דליתא דר' יוסי דרחיצה דלעולם נמי פליג והכי קאמרינן ר' יוסי סבר גיוול דחד יומא לא שמיה גיוול ולא חש תנא לאשמועי' בהדיא מידי אלא גדולה מזו קאמר שאין אלו נדרי עני נפש כלומר דרחיצה גופה לית בה עני נפש כלל. ולפירוש של הרב ר' יונה ז"ל אתי ליה שפיר טפי דבגיוול דחד יומא פליג דאפילו משום דברים שבינו לבינה לית ביה וברחיצה דלעולם פליג דאין אלו נדרי עני נפש מיהו דברים שבינו לבינה הוויין. ומכללא משמע דכיון דאפילו ברחיצה דלעולם ליכא עני נפש ממילא דחד יומא אפילו דברים שבינו לבינה נמי לא הוי זה נ"ל. וקוגיין לקמן נמי מוכחא דלר' יוסי אפילו ברחיצה דלעולם נמי ליכא עני נפש דמקשינן דר' יוסי אדר' יוסי מדקאמר [ע"ב] דכיסמה קודמת אלמא דס"ל דרבי יוסי בתמתיתין אכולה רחיצה פליג דליכא עני נפש דאי מאי קושיא:

שנית

עין משפט נר מצוה

ה א ב מיי' פי"ב מהלכי' נדרים הל' (ד) ה סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף נט:

תוספות

אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ. פעם אחת דפעם דאשונה יכולה לרחוץ בהיתר: מיתסרא רחיצה עלה. ועני נפש הוא דמהשתא סבר דרמילה הוי עני נפש דמתחילה ומי דקאמר לא תרחץ מפרש' דמתניתין דתלה רחיצה בפירות דלי לאו הכי לא הוי עני: **לא הרהרין אית לה גיוול.** כלומר עני נפש הוא ור' יוסי סבר אפשר דלא רחיצה כלל גם אם רחיצה פעם אחת ומיתסרא (ובכלל) [וכלל] רחיצה לגיוול דהאי לא חיש דרמילה לא הוי עני: **ולתני הבי רבי יוסי אומר תנאי זה אין בו עני נפש.** כיון שיש עני נפש בקיום התנאי שגם קודם שעברה התנאי היא ממנעת מרחיצה כדי שלא יחול עליה איסור רחיצה הלכך היה לו לחזיר התנאי [ולא הנדר] או לא היה לו לומר לא יפר: **אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ היום.** דלרבנן גם מניעה מלרחוץ היום עני הוא ומיפר: **ור' יוסי גיוול דחד יומא לא שמיה גיוול.** משמע דמניעות יום א' הוא דלא הוי עינוי אבל במניעת [עולם] הוי עינוי ולא יתקן דבפרק המדיר אמרי' מעיה דלר' יוסי אמרי' רחיצה אין בה עינוי ומו דלקמן פריך ממילתא דהכא דר' יוסי אמילתא דלקמן [נוף ליה] לר"ש דאיכא לאר ומאי פריך האמרת רבי יוסי לא אמר אלא כרחיצת יום אחד ואית דגרסי ורבי יוסי לגיוול לא חיש [כלל אפילו היכא] דמיתסרת לעולם ברחיצה לא הוי גיוול דקיים ליה להש"ס דברחיצה ליכא עני לרבי יוסי כלל מדקאמר אין אלו נדרי עינוי נפש משמע שאפי' תענוג בתנאי אין עני נפש בנדר זה כלל והרב ר"ש מתיר נדר ורבי יוסי גיוול דיומיה לא חשיב גיוול. כלומר לא חש הנאת לחזיר גיוול דיומיה לכך לא אמר אין בתנאי עני נפש שאין זה חיוב דבר פשוט הוא אלא גדולה מזאת אמרינן דאין נדר יכול להיות של עני נפש:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

פ: ר"ן ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים רש"י

שנים אם ארחץ. וכדפרקינן הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ. אם לא ארחץ היכי דמי מה תלמה בענין זה: **אם לא ארחץ במימי מערה.** מיס שטורין בהן פעמן שהן סרומין ביותר דהיכי תעביד תרחץ במי מערה ליכא ענוי לא תרחץ מתסרא הנאת רחיצה עלה: **דכווהיה דקאי אם לא אתקשט בנפש לכלוך הוא.** שהוא מטונף ומסריח. ולישנא בעלמא קשיא ליה היכי קרא ליה קישוט דאדרבה לכלוך הוא: **אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ ושבועה שלא ארחץ.** והשתא לא ליכי לאוקמה בתומרת אם ארחץ היום אלא בתומרת אם ארחץ עמתה דלעולם משמע דת"ק סבר דיש בה ענוי נפש ורבי יוסי סבר דליתי בה ענוי נפש. וליכא למיפרך השתא כדפרכינן ליתי רבי יוסי אומר תנאי זה אין בו ענוי נפש אלא אפשר למיתני הכי דהא קתני ושבועה שלא ארחץ דליתי ביה [תנאי] ולא שייך למימר תנאי זה. וגרסה בעיני דלהכי נקטינהו תנא להני תרי גווני לאשמועינן רבותא דרבנן ודרבי יוסי דרבנן אלף על פי שלא חל הנדר לגמרי מפר ומשום רבותא דרבנן נקט מילתיה בתנאי ומשום רבותא דרבי יוסי נקט שבועה שלא ארחץ בלא תנאי ואע"ג דחילא מהשתא לא מלי מפר דבדרחילה לרבי יוסי ליכא ענוי כלל: **אין ענוש כרם אלא על האוכל והשותה.** דכתיב כל הנפש אשר לא תענה והאבדתי[ה] איזה ענוי שיש בו אבוד נפש הוי אומר זו אכילה ושתיה ועל העושה בו מלאכה דכתיב בה כרת: **כי רחץ לייתיב כרם.** דהא לא מעני נפשיה. ובדין הוא דמלי לשנויי ליה דבדי דרחילה מיקרי ענוי אין מייבין עליה נפש שיש בו אבוד נפש ובענוי רחילה ליתא אלא דרבא פרקה אפי' אליבא דהגהו תנאי דליתי להו הך דרשא כדאיתא פ' יום הכפורים[ו]: **מילתא דידיעה עינויא השתא.** דהיינו אכילה דנאותו יום מינכר עינויא ורחמנא לא קפיד ביום הכפורים אלא בענוי דמינכר בההוא יומא: **נבי נדרים דכתיב כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש מילתא דאתיא ביה לידי ענוי.** דקרא הכי משמע דכיון שנדרה מביאתה לענות נפש מיפר: **ורמי דרבי יוסי אדר' יוסי.** אבל דרבנן אדרבנן לא קשיא דבדי דמינעת רחיצת הגוף הוי ענוי בנגדיס ליכא לערא כולי האי ועוד דאפילו תמלא לומר דאיכא לערא בכביסה כברחילה אפילו הכי מלו אמרי רבנן דחיי אחרים קודמין אבל דרבי יוסי אדרבי יוסי קשיא דאי כביסה לדידיה אית בה לערא כולי האי עד [שבכיסתן] קודמין לחיי אחרים כל שכן דבכירא ליה דברחיצת הגוף ליכא ענוי נפש. זה נ"ל: **מעיין של בני העיר.** היולא בעיר מייהן ומחי אחרים מייהן קודמין לחיי אחרים שאם אינו מספיק לשתיית כולן שתייתן קודמת דחייהן קודמין כדדרשינן ברים פרק איזהו נשך (ב"מ סב.) מדכתיב (ויקרא כה) ומי אחיך עמך: **בכמתן ובכמה אחרים בכמתן קודמת.** אם אינו מספיק לצמאת כולן: **בכיסתן ובכיסה אחרים.** בני עיר אחרת נריכין אותו לשתייתן ובני אותה העיר לבכיסתן בלבד חיי אחרים קודמין לשתייתן מפני שיש בהן חיי נפש מה שאין כן בבכיסה: **רבי יוסי אומר בכיסתן של אותה העיר קודמת לשתייתן של בני עיר אחרת.** דסבירא ליה לרבי יוסי דכיון דבמניעת כביסה ליכא לערא טובא חיי נפש הוא: **השתא כביסה אמר ר' יוסי יש בה צער.** כי ממנע ליה ולא כיבס: גוף

שנית אם ארחץ אם לא ארחץ היכי דמי אלימא דאמרה תיתסר הנאת רחיצה לעולם עלי אם לא ארחץ היום למה לה הפרה תתסחי אמר רב יהודה דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם לא ארחץ במי משרה דכוותיה דקתני אם לא אתקשט אם לא אתקשט בנפט לכלוך הוא אמר [רב יהודה] [א]דאמרה הנאת רחיצה לעולם עלי אם ארחץ היום ושבועה שלא ארחץ הנאת קישוט עלי לעולם אם אתקשט היום ושבועה שלא אתקשט א"ל רבינא לרב אשי האי אלו נדרים ושבועות מיבעי ליה למיתני א"ל תני אלו נדרים ושבועות ואיבעית אימא שבועות נמי היינו נדרים דתנן [ב]כנדרי רשעים נדר בנזיר ובקרבן ובשבועה ואמרו רבנן רחיצה אית בה ענוי נפש כי לא רחצה ורמינהי [ג]אע"פ שאסור בכולן אין ענוש כרת אלא באוכל ושותה ועושה מלאכה בלבד ואי אמרת כי לא רחצה איכא ענוי ביום הכיפורים כי רחץ ליחייב כרת אמר רבא [ד] מענינא דקרא גבי יום הכיפורים דכתיב [ה]תענו את נפשותיכם מילתא דידע עינויא השתא רחיצה לא ידע עינויא השתא גבי נדרים דכתיב [ו]כל נדר וכל שבועת אסר לענות נפש מילתא דאתיא ליה לידי ענוי וכי לא רחצה אתיא לידי ענוי ורמי דרבי יוסי אדר' יוסי [ז]מעיין של בני העיר חייהן וחיי אחרים חייהן קודמין לחיי אחרים בהמתם [ובהמת אחרים בהמתם] קודמת לבהמת אחרים כביסתן וכביסת אחרים כביסתן קודמת לכביסת אחרים חיי אחרים וכביסתן חיי אחרים קודמין לכביסתן רבי יוסי אומר כביסתן קודמת לחיי אחרים השתא כביסה אמר רבי יוסי יש בה צער גוף

שנים אם ארחץ. (ב) זה דהוי ענוי נפש לרבי יוסי כדאית ליה ולרבנן כדאית להו: **אם לא ארחץ דקאי כיסי דמי (אילימא) דאמרה כיסאר הנאת רחיצה עלי לעולם אם לא ארחץ במי מערה.** תרחץ איכא ניוול ואע"ג דרחצה מיהו משום דאין הכיס יפיס ויש להן ריח רע הויא ניוול ור' יוסי סבר תרחץ ואין בכך כלום דבההיא יומא לא שמיה ניוול: **דכווהיה גבי קישוט.** דקתני סיפא אם לא אתקשט דאמרה מיתסר עלי הנאת קישוט כגון כיחול ופירכוס אם לא אתקשט בנפט לכלוך הוא שהנפט מסריח: **לעולם.** כדאמר מעיקרא דאסרה הנאת רחיצה עלה לעולם ומתני' מדא קתני דהכי אמרה אם ארחץ (ג)(ושבועה שלא) ארחץ דאיתסר עלה רחיצה לגמרי אפי' בזימנא חדא ואי נמי דאמרה הנאת קישוט עלי לעולם כגון קישוט דבגדי לבעונין וקישוט בשמים אם אתקשט אפילו פעם אחת ושבועה שלא אתקשט כלל ורבי יוסי לטעמיה דלניוול לא חיים כלל וליכא ענוי נפש. וליכא למיפרך נמי כדפרכינן לעיל דליתי תנאי זה אין בו ענוי נפש דהכא ליכא תנאי כלל מדאתיא שבועה אבריה ועקרה לה: **אע"פ שאסור בכולן.** בכל הני דאית בהו לד ענוי ברחיצה ובכיסה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה: **אינו חייב עליהן כרת אלא על האוכל ועל השותה ועושה בו מלאכה.** דלא חייבה תורה אלא בהני דכתיבי בהדיא (ד) גבי יום הכיפורים דכתיב תענו את נפשותיכם משמע שהנפש יודעת הענוי וזהו ענוי אכילה ושתיה דרגיל בהו וכיון דלא אכיל ההוא יומא יודעה עינויא: **רחיצה לא ידיעה עינויא.** דלאו כל יומא רגיל למירחץ והשתא נמי כי לא רחץ לא הוי ניכר הענוי: **אכל גבי נדר דכתיב לענות נפש.** משמע שעתיד לענות והיינו נמי רחיצה דאתיא לידי ענוי נפש ואהכי מיפר לה: **מעיין של בני העיר.** שמושך והולך לעיר אחרת ואין בו אלא כדי סיפוק שתייתן של בני אותה העיר הרשות בידן לטומנו שלא ילך לאותה עיר אחרת שלמטה הימנה לפי שהמים שלהן הם והמים ברשותן חייהן קודמין לחיי אחרים: ואם יש בה כדי חייהן של אלו ושל אלו ואין בה להספק ממה שנשאר מאותו מעיין אלא כדי בהמתן של בני אותה העיר: **כביסתן וכביסה אחרים.** אם יש בו כדי חיותן וכדי בהמתן של בני אותה העיר ואין כמה שנשאר במעיין אלא כדי כביסת בגדיהן של בני העיר: **חיי אחרים וכביסתן.** שיש לבני העיר ולבהמתן להשקות ממעין אחד ואין כביסה להם אלא זה ואף חיי אחרים תלויין בו ואין בו אלא כדי שיעור של אחד מהן: **חיי אחרים קודמין לכביסתן.** וניתוסף לבני אותה עיר אחרת לחייהן ואל יכבסו בו בגדיהן: **השתא כביסה.** דבגדים קאמר ר' יוסי דאית ביה לערא ולהכי כביסתן קודמת: [ד] **גוף כולו מיבעיא.** דאית ביה ענוי כשאינו רוחץ: כביסת

מנינת רחיצה אין הענוי ניכר בו ביום: **אבל** נבי נדר כתיב לענות נפש. משמע נדר שיבא לנפוף לידי ענוי נפש והיינו רחיצה: מעיין של בני העיר. כגון שתי עיירות המתפתקות ממעיין אחד דשלהן העליונים לעכב לא המים עד שישתו דכתיב ומי אחיך עמך מיך קודמין לחיי ואחר שישתו בהמתן וכל שכן עד שיכבסו הבגדים ולכל שכן עד שיכבסו בגדיהן: רבי יוסי אומר בכיסתן קודמת לחיי אחרים. אלמא חשיב אפי' לכביסה לצר ומשני דאין ודאי חשיב לכביסה טפי לצר מרחיצה: [ו]**ראמר שמואל** ערבוביתא דרישא. מי שאינו מקרב דאשו ומנקהו מכנים ולכלוך מבית לידי עירון שמאור הבעיים יונק משער הראש כדאמרינן בפ"ק דבבא בתרא (ד' טח.) שאלמלא שתים מניקות מגומא אחת מתסיכות מאיר עיניו של אדם:

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פי"ב מהל' נדרים הל' ה סמג לאין רמב טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף טו:
ז ב מיי' פ"א מהלכות שביתת עשור הל' ה (טוש"ע או"ח סי' תריא סעי' ה):

תוספות

שנית אם ארחץ אם לא ארחץ היכי דמי. שיחול עליה איסור [כרחיצה] בגמר: **אם לא ארחץ במי משרה.** ולכך (יפה) שאם תרחץ תיכף ליכא ניוול: **דכווהיה שלא אתקשט בנפט לכלוך הוא.** ואיכא קרוי קישוט: **אלא** אמר רבא דבא תרחץ קתני לעולם כדאמרן ושבועה שלא ארחץ ולא לה לתרץ דאמר קושט שלא ארחץ דא"כ הייגו כמו ריחא כי לא רחצה אפילו ביום אחד דהא בתרחץ ביום מוקמינן לה: ורמינהו **אע"פ שאסור** בבולן. נתשמים המטה בנעילת הסנדל ברחיצה וביכה בתכיסה ובמיה אין עונש כרת אלא על האכילה דהוי ענוי והוי בכולל כל הנפש אשר לא תענה (ובכרתה) ואי לא תענה דמניעת רחיצה הוי עינוי אחרחיצה נמי לחייב ביה"כ ותיתה דבפרק בתרא דיומא (דף עד:) פריך וכ"ת בענוי תשמיש הרי אומר תענו את נפשותיכם איזהו ענוי שיש בו (אכילת נפש) הוי אומר זה אכילה ושתיה וא"כ רחיצה נמי נהי דמיקרי ענוי אין מייבין עליה ועוד קשה לה"ר שמואל מאיזורא מאי דעתיה דהאי מקשה אלא לא מקרי רחיצה ענוי א"כ אמאי מיתסרא דהתם נקטא לן איזורא מהאי קרא דענוי וי"ל דיהאי לא הוי ענוי מן הטורה וקרא דענוי הוה אסמכתא בעלמא דאיקרי ענוי וכך הוא לשמקנא דהכא: **מילתא** דידע **עינויא השתא רחיצה לא** ידע **עינויא השתא.** כלו' כו ביום דמניעת רחיצה אינה נכרת אלא לימים רבים: [דכתיב לענות נפש]. דמשמע להנא יהיה נדרי עינוי: **ורבי** דר' **יוסי אדר'** יוסי. דאמר רחיצה אין בה ענוי: מעיין של בני העיר חייהן וחיי אחרים. כגון בעיירות שמוחין מאותה מעיין חייהן קודמין דדרשינן ומי אחיך עמך חייך קודמין: בכיסתן. מקום כיבוסי בגדים כביסתן קודמת ומותרין לעכב המים עד שיכבסו רבי יוסי אומר כביסתן קודמת [לחיי אחרים] משום דאית בה לערא: **השתא** בכיסה. של בגדים אמר ר' יוסי [יש בו צער גוף כולו לא כ"ש. כיבוס] דבגדים אלימא ליה יותר מרחיצת גוף:

מסורת הש"ס

א) לעיל ט., ב) יומא עד., ג) [תוספתא כ"מ פי"א], ד) [שיין לקמ פא.], ה) [ויקרא כג], ו) [יומא עד.], ז) [שיין לקמ שאח"ז],

תורה אור השלם

1. וְהִיתָה לָכֶם לְחֹקַת עוֹלָם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תְּעַנּוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם:
ויקרא טז כט
2. כָּל נֶדֶר וְכָל שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ אִישָׁה יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ:
במדבר ל יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא הבא מענייננא דקרא והבא מענייננא דקרא נמי: (ב) רש"י ד"ה אינם אם תרחץ דדה הוי עינוי וכו' כתוס' לבו אם לא וכו' אלימא וכו' הכ"ל ואח"כ מ"ה דאמרה מיתסר וכו' מיהו כיון דאין המים יפים: (ג) ד"ה לעולם וכו' אם תרחץ אם לא תרחץ דאיתסר: (ד) ד"ה אינו מייב וכו' בהדיא הכ"ל:

מוסף רש"י

בנדרי רשעים. כגון שהיה בכר תוצא (פנוי) ואמר בנדרי רשעים, משמע לאותו בכר יהא עליו בנדרי רשעים וכיון דאמר הכי נדר בנזיר ובקרבן ובשבועה. ולה אכלו מחייב נזירות וקרבן ושבועה, דחייב נתי קרבן שבועה, דדרבן של רשעים הוא שנתרים נזירות וקרבן ונשבועין. ואלו כי אמר בנדרי רשעים הוי כמתן דאחר הריני נזיר אם אוכל היומו והרי עלי קרבן ושבועה שאני אוכל (לעיל ט) . כביסתן וכביסה אחרים. ויש לפס מקום שיקרו בהמתם (ראמ"ה בשמו).

פירוש הרא"ש

בפי' משרה. שטורין בהן פעמן והם סרומין ויבא לא תרחץ בהן ותאסר בהיתה ולכך מפר לה: לכלוך הוא. ולא מיקרי קישוט: **אלא אמר רבא.** תרחי קתני הנאת רחיצת עלים עלי אם אתרחץ היום כדאמרת לעיל ושבועה שלא אתרחץ לעולם: **אע"פ שאסור בכולם.** נתשמים המטה ונעילת הסנדל ברחיצה וביכה בתכיסה ובמיה: בתיב **תענו את נפשותיכם מילתא דידע עינויא השתא.** שיכר הענוי כו ביום דהיינו מנינת תכיסה ובמיה אבל

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com